

Posudek na diplomovou práci Jana Podhajského „Technologické mody interpersonální komunikace“

Předkládaná diplomová práce patří mezi práce dalo by se říci „autorské“ v dobrém slova smyslu – diplomant sice své téma zakládá na různých existujících teoriích a tezích jiných autorů, ale jeho hlavním cílem je samostatná aplikace určitých principů na zvolené téma, v tomto případě jde o aplikaci (především) Luhmannovy systémové teorie na nové informační a komunikační technologie, resp. konkrétněji systémové teorie komunikace na interakci a interpersonální komunikaci prostřednictvím výše zmíněné ICT. Nápad je to dobrý a podnětný až inspirující, samotné téma aktuální a atraktivní, sociální momenty zajímavější sociology jasné a důležité + samotná snaha o vlastní přístup velice chvályhodná. Výslednou práci bych nicméně hodnotila o stupeň nižšími výrazy s tím, že podle mého názoru se na práci negativně podepsal čas, resp. jeho nedostatek u diplomanta - nedostatek času, který má nepochybně na svědomí i na první pohled menší (kvantitativní) objem textu (obsah a objem spolu ovšem souvisejí).

První část nazvaná „Teoretická část“ obsahuje mimo jiné na daném prostoru vcelku korektní výklad systémové teorie, jejích hlavních momentů a zásadních souvislostí. Následující druhá kapitola „Interpersonální komunikační technologie“ se zabývá charakteristikou různých možností, forem, prostředků atd. (nejen) interpersonální komunikace v rámci (nejen) ICT na úrovni jednotlivé i celkové – mimochodem až na posledních 13 stránkách práce se objevuje sousloví, které bylo pro diplomanta natolik klíčové, že ho dal do názvu celé práce („technologické mody“). Zhruba stránkový závěr a seznam literatury (vzhledem k novosti, otevřenosti, diskuznosti atd. dané problematiky bych čekala literaturu přece jen obsáhlejší) celou diplomovou práci uzavírají.

Moje hlavní připomínka na obecnější rovině, v rovině přístupu a výkladu, se týká toho, že práce mohla (či měla?) být „dotaznější“ (prostor na to byl, ale čas už asi ne), a to zejména text na konci práce (nemluvě o samotném Závěru). S touto otázkou souvisí třeba i to, že místy je text podáván (na můj vkus) příliš autoritativně, jakoby nešlo o jednu možnou variantu interpretace, pohledu, výkladu, řešení atd., ale o nezpochybnitelný axióm, realitu, fakt (jistě, autor usiloval o aplikaci jednoho pohledu, jedné teorie, ale variantnost přístupu či konstatování nejednoznačnosti, event. přímo komparace mi zde stejně chybí). Na to navazuje dále i otázka přesvědčivosti argumentů a s touto přesvědčivostí bytostně spjatý (nikoli vědomě) mlhavý a mlžící způsob vyjadřování, který nutí čtenáře k tomu, aby do porozumění textu vkládal příliš mnoho svého (pojetí, představy, názory, zkušenosti, asociace atd.), takže v konečném efektu může ztratit odlišení toho, co je autorovo a co čtenářovo.

Konkrétní poznámky, připomínky a náměty do diskuze (podle postupu stránek, nikoli důležitosti):

- str. 33 (dále např. 46, 49 ...): tabulku i obrázek by bylo lepší uvést do obvyklého „modu formální kultury“;
- str. 33: chce snad větou „Provedený časový řez skrze současné užívané prostředky interpersonální komunikace se snaží postihnout některé jejich aspekty, především to, jestli se jedná o přenos komunikátu mluveného nebo psaného.“ diplomant sdělit, že v následující tabulce je u jednotlivých médií v závorce označeno, zda jde o psaný text nebo mluvenou řeč? Proč to – u všech všudy - tedy neřekl hned? (Velice inspirující jsou zde pasáže z knihy Ch.W.Millse Sociologická imaginace, kde Mills „překládá“ Parsonsovy výroky.);
- str. 34/35: osobní doručení dopisu pisatelem adresátovi je tak nezvyklé a výjimečné, že konstatování, že to tak teoreticky vlastně může být, nemá povahu argumentu;

- str. 37: nebylo by lepší v daných souvislostech trochu upravit vymezení, že internetové diskuze jsou „počítačové programy“?;
- str. 37: při takovém zdůraznění identifikace člověka u e-mailu by na tomto místě při internetové diskuzi asi stálo za to odkázat na existenci různých variant (demonstrována a oznamovaná falešná identita atd.);
- str. 38: futurologická predikce nemůže být reálná?;
- str. 41: z věty na konci prvního odstavce tedy vyplývá, že reálné uživatelské praktiky nejsou důležité? (přímý rozpor s předchozí větou);
- str. 43: příklad srovnání přenosu informací u e-mailu a telefonu se mi zdá částečně problematický, zejména vezmeme-li v úvahu širší souvislosti (u telefonu nejde ani tak jen o technickou jako o lidskou kapacitu, telefon nepřenáší jen člověkem vyslovené slovo, ale mnohem více zvuků, které se okolo volajícího „odehrávají“ apod.);
- str. 47: „Symbolická generalizace smyslu, která umožňuje při formacích sociálních situací nastavovat úroveň konkretizace toho, o čem je vlastně komunikováno, je v komunikaci tváří v tvář zdrojem neustálého přezkušování podle aktualizovaných kontextů, které se s vršenými interpretacemi participantů mění s každým posunem časového horizontu.“ – bez komentáře;
- str. 47/48: autor zde uvádí, že text „je ve své podstatě více komunikativní formou komunikace než mluvená řeč“ (tentokrát mi nejde o sousloví „komunikativní komunikace“) – někde v úvodních částech autor uváděl opak: jak to tedy je?;
- str. 52: u SMS uživatelé automaticky neočekávají okamžitou odpověď (ne vždy cosi jako nikoli mluvený, ale psaný rozhovor).

Závěr: Charakter výše uvedených (zejména obecných) připomínek svědčí o tom, že svým způsobem přesahují úroveň diplomové práce – nepochybuji o tom, že předložená práce jako diplomová práce splňuje požadavky na ni kladené, že diplomant prokázal své schopnosti samostatné práce v oboru, že daná práce má být doporučena k obhajobě apod., ale zároveň jsem přesvědčená, že v silách diplomanta je i ono výše zmíněné, zde mnou poněkud postrádané, „dotažení“. Nicméně – **předkládanou práci jednoznačně doporučuji k obhajobě.**

Praha, 10.9.2006

PhDr. Jana Duffková, CSc.
oponent diplomové práce